

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/474/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

235/2013. (VIII. 28.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2012. június 19-én előterjesztett panaszát a 2013. augusztus 28-án – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – M. város Rendőrkapitányságának – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2012. június 19-én postai úton előterjesztett beadványában kifogásolta, hogy 2012. június 11-én M. városban egy spontán tüntetés alkalmával rendőri intézkedés alá vonták.

I.

1) A panaszos előadása szerint 2012. június 11-én a délelőtti órákban értesítette őt – mint „az Utca Hangja és más médiumok munkatársát” – a Koppány Csoport otthonvédő szervezet vezetője (B. B.), hogy spontán tüntetést kezdenek M. városban egy végrehajtó iroda előtt, mert arról értesültek, hogy egy „jóformán vak” idős hölgy házat próbálják elárverezni.

A panaszos délben jelent meg a fenti címen abból a célból, hogy az eseményről tudósítson. A végrehajtói iroda munkatársának bejelentésére három rendőrautó is megjelent a helyszínen. Az egyik eljáró rendőr rövid tájékozódás után a következőket közölte a megjelentekkel: „miután ezen a helyen a hét minden napján tartanak ingatlan-árveréseket, és ezáltal ez nem egy váratlan történés, az ellene való tiltakozás sem minősül spontán gyülekezésnek”. Annak ellenére, hogy mindenki közölte a rendőrrel, hogy csak akkor értesültek az árverésről és arról, hogy annak egy idős, vak hölgy az alánya, a rendőr azt mondta, hogy minden jelenlévőt igazoltatnak, és „kivételem nélkül mindenki ellen feljelentést fognak tenni gyülekezési joggal

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

való visszaélés miatt”. Közölte azt is, hogy a feljelentés során nem lesznek tekintettel arra, „hogy a feljelentendő jelenlevő a saját házának elárverezésére érkező idős vak hölgy, vagy éppen a sajtó magát sajtóigazolvánnyal igazolni képes munkatársa”, mint a panaszos maga.

A panaszos megjelölt egy videó-megosztó portálon elérhető, az esetről a „66 másodperc” által feltöltött felvételt. A felvételen látható, amint M. városban, a végrehajtó iroda előtt kisebb tömeg gyűlt össze. Az egyik megjelentet arról kérdezi a felvételt készítő, hogy miért jöttek a helyszínre. Válaszul előadja, hogy egy látássérült idős nőt akarnak kilakoltatni, és ők az árverést kívánják megakadályozni. Kezében tábla található, de a felvételen nem lehet kivenni, hogy pontosan mi van ráírva. Az iroda előtt a kapunál közli az ott dolgozó férfival, hogy „mi most itt Önök ellen demonstrálunk, mert úgy érezzük, hogy itt a helyünk”. A kamerával rögzítették azt is, amint az egyik rendőr tájékoztatja az egybegyűlteket, hogy az árverést előre meghirdették, így [a gyűlésben] „semmi spontaneitás nincs”. Hallatszik, amint közli a tüntetőkkel, hogy a helyszínen tartózkodók közül mindenkit feljelentenek gyülekezési joggal való visszaélés miatt. A kilakoltatással érintett magánszemély ekkor kérdőre vonta a rendőrt, hogy vele szemben miért élnek feljelentéssel, mikor neki előírták, hogy jelenjen meg az árverésen. Válaszul a rendőr közölte, hogy majd a szabálysértési hatóság eldönti, hogy kinek mi volt a szerepe [a demonstrációban].

A felvételeken tisztán kivehető egy transzparens, valamint az, hogy – a felvételen látható pár ember közül – ketten hasonló fehér színű pólót viselnek, rajta piros „Koppány csoport”, illetve „Otthonvédők” feliratokkal.

Beadványában a panaszos hangot adott véleményének, miszerint a „személyes szerepük vizsgálata nélkül soha semmi nem indokolhatja egy utcai demonstráció valamennyi résztvevőjének a feljelentését, vagy velük ilyen tény közlését”. Egy jogállamban a panaszos szerint nem várható el egy tüntetés minden résztvevőjétől az, hogy előzetesen tájékozódjon arról, hogy az adott demonstrációt szabályosan, előzetesen bejelentették-e vagy sem. Teljesen indokoltatlannak és elfogadhatatlannak találta a panaszos azt, hogy a sajtó helyszínen megjelent képviselőivel is ezt közölje a rendőrség, azaz, hogy a „helyszínen való megjelenésük miatt gyülekezési joggal való visszaélés miatt feljelentik őket”. A panaszos álláspontja szerint „az ilyen közlésnek egyetlen és kizárólagos célja a megfélemlítés lehet, annak a hatalmi kényszerítése, hogy bizonyos kényes kérdések ellen senki nem merjen tüntetni, a sajtó képviselői pedig ne merjenek tudósítani róla”.

A panaszos kérte, hogy a Testület vizsgálja ki a sérelmezett rendőri eljárást, amely megítélése szerint jogszerűtlenül korlátozta a szabad mozgáshoz, a munkavégzés jogához, a tisztességes eljáráshoz és a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogát.

A panaszos úgyszintén kérte a Testülettől az egyes bizonyítékok – így a rendőrök által a helyszínen készített RK lap, és az adatbázisból történő lekérést igazoló okirat – beszerzését, amely által megállapíthatóvá válhat az, hogy a „céltalan, zaklató jellegű igazoltatás” során lekérdezték-e a panaszos adatait, illetve amely dokumentumok alapján kiderülhet, hogy mi volt a rendőri álláspont szerint az igazoltatás és adatkérés oka, valamint célja.

2) A panaszos 2012. július 30-án kelt levelében a Testület megkeresésére reagálva az alábbiakkal egészítette ki panaszát.

A panaszos rögzítette, hogy az árverés helyszínén a bejegyzett „Az Utca Hangja” és a bejegyzés előtt álló „66 másodperc” elnevezésű médium képviselőjében jelent meg.

Az intézkedés célját illetően előadta, hogy a rendőrök azt közölték, hogy az összes jelenlévőt fel kívánják jelenteni gyülekezési joggal való visszaélés miatt, adataikat ezért írják fel.

A panaszos jelezte, hogy az intézkedő rendőröknek többször megmutatta a sajtóigazolványát és közölte velük, hogy csak a munkáját próbálja végezni, de ők semmilyen érdeklődést nem tanúsítottak a panaszos irányába, kizárólag a személyi igazolványára voltak kíváncsiak. A sajtóigazolvány átnyújtásakor a panaszossal közölték, hogy „az most nem kell”.

Az eljáró rendőr az intézkedés okaként azt jelölte meg, hogy a panaszos is a helyszínen van. A panaszossal külön nem közölték igazoltatásának indokát. A panaszosnak nem jutott tudomására, hogy ellene bármilyen eljárás indult volna.

3) A panaszos 2012. augusztus 10-én kelt beadványában arról tájékoztatta a Testületet, hogy 2012. augusztus 8-án az ügyel kapcsolatban tanúmeghallgatásra került sor a B. városi Rendőrkapitányságon. A panaszos csatolta a meghallgatásról készült jegyzőkönyvet, valamint sajtóigazolványát.

a) A panaszos 2012. augusztus 8-ai tanúkenti meghallgatásáról készített jegyzőkönyv az alábbiakat tartalmazza. Kérdésekre válaszolva előadta, hogy nincs tudomása arról, hogy a demonstrációnak lett volna szervezője. Őt B. B. magánszemély értesítette aznap 9 óra 45 perc körül a kilakoltatásról, melyet előző este tudtak meg. A panaszos tagadta, hogy rajta egyenpóló lett volna, vagy hogy transzparenst vitt volna. Állította, hogy őt sajtósként hívták oda, hogy tudósítson az eseményekről. Kifogásolta, hogy a rendőri intézkedést arra hivatkozva foganatosították, hogy az árverés ideje előre meg volt hirdetve, így arról tudomásuk lehetett korábban is. Véleménye szerint az, hogy tudomást lehet valamilyen eseményről szerezni, még nem jelenti azt, hogy ténylegesen is tudomása lenne róla.

b) A panaszos megküldte sajtóigazolványának másolatát. A „PRESS sajtóigazolvány” és „Utca Hangja” felirattal ellátott igazolványon a panaszos fényképes önarcképe látható, illetve azon a panaszos neve, születési ideje, valamint a tagsági szám. Az igazolványt a „Szabad Magyarorszáért Alapítvány” adta ki.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az ORFK Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőri szervtől, valamint megküldeni kérte az ügyel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) Az M. Városi Rendőrkapitányság vezetője 2012. szeptember 12-én készített átiratából az alábbiak derülnek ki. A kapitányságvezető tájékoztatása szerint a panaszossal szemben szabálysértési eljárás a történetek nyomán nem indult. Ugyanakkor ismeretlen személy ellen indult eljárás gyülekezési joggal való visszaélés miatt. Ezen eljárás során a panaszost tanúként hallgatta meg a B. városi Rendőrkapitányság.

A panaszossal szembeni intézkedés tekintetében a kapitányságvezető a következő információt adta. M. városi Rendőrkapitányságra 2012. június 11-én bejelentés érkezett, hogy az M. városban található egyik végrehajtói iroda előtt 8-10 személy transzparensekkel demonstrál. A helyszínre hat rendőr érkezett ki. A helyszínen tapasztaltak alapján, valamint mert többen is

úgy nyilatkoztak a helyszínen, hogy előző nap este már értesültek az eseményről, a kiérkező rendőrök úgy ítélték meg, hogy a demonstráció nem spontán szerveződött, hanem egy már korábban megszervezett tüntetésről van szó. Többen azonos felső-ruházatot viseltek, hirdetve egy közös csoporthoz tartozásukat. A jelenlevők birtokában volt egy transzparens is, rajta a demonstráció céljával és üzenetével.

A fentiekből kifolyólag a helyszínre kiérkező r. őrgy. az Rtv. 20. §-ának megfelelően tájékoztatta a demonstráción megjelenteket arról, hogy a bejelentési kötelezettség elmulasztásával szervezett demonstráció miatt velük szemben felmerül a gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértés gyanúja. Erre tekintettel tájékoztatta a jelenlevőket, hogy az eljárás lefolytatása miatt igazoltatni fogja őket.

A kapitányságvezető átiratában úgy nyilatkozott, hogy az igazoltatást foganatosító rendőrök a demonstráción résztvevőkkel végig nyugodt hangnemben beszéltek, és a rendőrök eleget tettek az Rtv. 20. §-ában előírt kötelezettségeiknek.

A rendelkezésre álló rendőri jelentések alapján nem merült fel arra vonatkozóan információ, hogy az igazoltatás során bárki is újságíró igazolványt mutatott volna fel. Ezen túlmenően, az interneten is fellelt fényképekből kitűnően a helyszínen tartózkodók közül senki sem viselt magán a sajtóra utaló feliratot, senki nem volt a sajtóra utaló ruházatba öltözve, valamint senkinél nem volt olyan technikai eszköz, amely arra utalt volna, hogy bárki is valamely sajtóorgánum munkatársaként, e minőségében lenne jelen. A panaszos sajtós tevékenysége a jelenlévő rendőrök számára tehát a demonstráció teljes időtartama alatt nem vált ismertté. Munkájában őt nem akadályozták, a rendőrök a panaszost és az egyéb résztvevőket semmilyen jogszerű magatartás elvégzésében nem korlátozták. A panaszos által is hivatkozott, interneten fellelhető videofelvételből, valamint az interneten közzétett újságcikk is bizonyítja, hogy a „dokumentálási tevékenységet” a rendőrök semmilyen formában nem akadályozták. A videofelvételen is láthatóan egyedül a szintén a helyszínen tartózkodó F. A. mutatott fel újságírói igazolványt, de azt sem az igazoltatást végző rendőröknek, hanem a vélhetően saját maga által tartott fényképezőgép kamerájának. Az átirat megjegyzi ugyanakkor, hogy a honlap, ahol F. A. cikke megjelent az esettel kapcsolatban, hogy nem rendelkezik impresszummal, melynek hiányában az oldal és annak tartalma nem minősül sajtóterméknek. A fentiek miatt F. A. sajtóigazolványának valódiságával, illetve érvényességével kapcsolatban is aggályok merülnek fel. Az internetes weboldal domain címének ellenőrzése eredményeként derült fény arra, hogy azt egy amerikai, S. F. székhellyel bejegyzett cég biztosítja, hasonlóan a jellegében azonosságot mutató, vitatott tartalmú, és jellemzően szélsőséges megnyilvánulású más magyar weboldalakhoz. A kapitányságvezető megjegyezte, hogy sem F. A., sem a panaszos vonatkozásában nem sikerült fellelniük olyan adatot, amely igazolná, hogy tagsággal rendelkeznének bármely újságírói szervezetben, így véleménye szerint az is kétséges, hogy az újságírói szakmára vonatkozó etikai követelményeknek megfelel-e esetleges ilyen tevékenységük. Ebbéli kételyeit alátámasztja az, hogy az intézkedő rendőrök képmását hozzájárulásuk nélkül közölték az internetes oldalukon. Tovább erősíti a kételyeket, hogy a panaszos semmilyen szinten sem felelt meg az Országos Rendőr-főkapitány vezetőjének 2008-as, a sajtó és a rendőrség demonstrációkon való együttműködéséről szóló ajánlásban foglaltaknak a sajtó munkatársainak ruházata, illetve külső ismertető jegyei tekintetében.

Összefoglalva a fentieket, a kapitányságvezető úgy ítélte meg, hogy a panaszos intézkedéssel szembeni kifogása megalapozatlan, igazoltatása szükséges és megalapozott volt. A panaszos számos állítása megalapozatlan, így az, hogy ő a sajtóigazolványát a rendőröknek bemutatta

volna, vagy hogy a demonstráció spontán volt. Ez utóbbival kapcsolatban megjegyezte, hogy az alapvető jogok biztosának egyik jelentésében meghatározta a különböző be nem jelentett rendezvénytípusok fogalmát. Így megkülönböztetett spontán gyűlést, gyors reagálású (sürgős) gyülekezést, egyéb, be nem jelentett gyülekezést, illetve a flash mobot. A jelentés a következőképpen definiálja a spontán gyűlést:

„A spontán gyűlés olyan nem szervezett, ennek megfelelően sem szervezőkkel, sem belső struktúrával nem rendelkező rendezvény, amelyet – szervező hiányában – nem jelentenek be, jellemzően egy sokakat érintő, hirtelen bekövetkezett esemény (pl.: terrorcselekmény, tömegszerencsétlenség, váratlan, vagy a nagyközönség előtt nem ismert politikai esemény) hatására kisebb-nagyobb tömeg jön össze („verődik össze”) közterületen. Ki kell emelni, hogy az említett eseményhez időben, esetenként pedig térben is mindenképp szorosan kapcsolódik a gyülekezési jog gyakorlása. Megjegyzem, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága is megállapította, hogy speciális körülmények fennállása esetén, amikor egy politikai eseményre való, demonstráció formájában történő azonnali reagálás igazolható, békés tüntetés feloszlata kizárólag a szükséges előzetes bejelentés elmulasztása miatt – ha a résztvevők egyébként jogszerűtlen magatartást nem tanúsítanak – aránytalanul korlátozza a békés gyülekezéshez való jogot. Amint arra hivatkoztam számú jelentésemben is felhívtam a figyelmet, „a résztvevők szórólapon, elektronikus úton, vagy más nyilvános felhívás útján történő toborzása éppúgy kizárta teszi a spontán gyűlést, mint a napirend, az előre elkészített transzparenszek, vagy éppen a bekövetkezett eseménytől időben távol történő megtartása.”

A fenti jelentés figyelembevételével a kapitányságvezető álláspontja szerint a kikerülő rendőrök helyesen következtettek arra a helyszínen tapasztalt adatokból (pl. korábbi, legalább a megelőző napon történt értesülés, egységes szervezeteket jelölő póló, transzparens használata), hogy a gyülekezési törvény hatálya alá tartozó, de be nem jelentett tüntetésről volt szó.

Az átirat idézi a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. tv. (a továbbiakban: Szabs. tv.) 189. §-át, melynek értelmében: „[a]ki

a) a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó, szervezeten megvalósuló rendezvényt bejelentési kötelezettsége elmulasztásával szervez, (...) szabálysértést követ el.”

Ugyanezen paragrafus (5) bekezdése rögzíti, hogy „[n]em valósul meg szabálysértés a (3) bekezdés a) pontja alapján, ha a gyülekezési jogról szóló törvényben meghatározott határidő megsértésével, de a rendezvény szervezésének megkezdését követően haladéktalanul olyan rendezvény szervezését jelentik be, amelynek célja a résztvevők véleményének egy, a bejelentéshez képest három napon belül, előre nem láthatóan bekövetkezett vagy nyilvánosságra került eseménnyel összefüggő kinyilvánítása.”

Tekintettel arra, hogy az idézett szabálysértést a rendezvény szervezője követheti el, akit azonban a helyszínen nem tudtak megállapítani, a szabálysértési eljárás során a jelenlévő személyek tanúkénti meghallgatása vált szükségessé. A kapitányságvezető megjegyezte átiratában, hogy a rendezvényt egyáltalán nem jelentették be a rendőrkapitányságra, a rendezvény szervezésének megkezdését követően sem.

Végezetül a kapitányságvezető hozzátette, hogy a panaszos igazoltatását az sem zárta volna ki, ha sajtóigazolványt mutatott volna. Úgyszintén meghallgatható lett volna tanúként a

szabálysértési eljárásban akkor is, ha a rendezvényen mindenki számára nyilvánvalóan sajtómunkatársi minőségében lett volna jelen, vagy ilyen minőségét az igazoltatást végző rendőröknek igazolta volna.

2) A helyszínre kiérkező rendőrök közül hárman (két r. őrm. és egy r. zls.) az alábbi tartalommal készítették el a jelentésüket 2012. június 11-én.

13 óra 10 perckor jelentek meg a helyszínen az ügyeletvezető utasítására, mivel onnan bejelentés érkezett, miszerint ott több személy transzparenszekkel engedély nélkül demonstrál. Kiérkezésükkor már a helyszínen tartózkodott három kollégájuk (egy r. őrgy., egy r. hdgy., és egy r. fitzls.). Tájékoztatták őket arról, hogy a bejelentést P. N. végrehajtó tette 13 órakor.

A helyszínen a kiérkező rendőrök azt tapasztalták, hogy a jelenlévők közül többen fehér színű pólót viseltek piros „Koppány csoport” felirattal. A végrehajtó iroda bejárata előtt két személy egy 3-4 méter hosszú színes transzparenst tartott.

A jelentést készítő rendőröket a r. őrgy. arra utasította, hogy igazoltassák a helyszínen tartózkodókat és rögzítsék adataikat, mivel ellenük a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban Szabs. tv.) 189. § (1) a pontja alapján szabálysértési eljárás megindítását látja indokoltnak kezdeményezni.

A r. őrnagy kérdésére a helyszínen tartózkodók közül többen azt mondták, hogy spontán demonstrációt tartanak. Ezzel ellentétesen fény derült arra, hogy P. A. A. magánszemély tervezett kilakoltatásáról már előző este tudomást szereztek. Tekintettel a fentiekre, valamint az egységes felsőruházatra, a transzparensre és az egy időben való megjelenésre, a rendőrök úgy ítélték meg, hogy a demonstrációt előre megszervezték.

A jelenlévő tíz személyt, köztük a panaszost, ezt követően igazoltatták, akik ennek végeztével önként elhagyták a helyszínt. Ellenük a jelentést tevők szabálysértési feljelentést fognak tenni.

Az intézkedésről „technikai eszköz hiányában” nem készült felvétel.

3) A kérdéses napon az M. városi Rendőrkapitányságon ügyeletes tiszti szolgálatot ellátó r. hdgy. kiemelt napi jelentése az alábbiakat rögzíti. A bejelentést 12 óra 40 perckor P. N. tette, kifogásolva, hogy a végrehajtó iroda előtt 8-10 személy transzparenszekkel demonstrál.

Az M. városi Rendőrkapitányságra a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény alapján nem érkezett bejelentés, így arról nem volt tudomásuk. A fentieket a r. hdgy. jelentette az M. városi Rendőrkapitányság vezető ügyeletesének.

A továbbiakban a jelentés a helyszínre kiérkező rendőrök jelentésével egyezően rögzíti a történeteket.

4) Az M. városi Rendőrkapitányság vezetője (r. alezredes) 2012. június 15-én készítette el „kiemelt értékelő” jelentését a történetekről, lényegében összefoglalva az intézkedő rendőrök, valamint az ügyeletes tiszt jelentéseit. Annyiban egészítette azokat, hogy a helyszíni adatgyűjtés során a szervezettséget egymástól függetlenül mindenki tagadta, így azt nem sikerült megállapítani, hogy ki szervezte a demonstrációt.

5) A helyszínre kiérkező rendőrök közül egyikőjük (egy r. zls.) külön jelentést készített 2012. június 19-én, melyben a társaival egyezően adta elő a történeteket.

6) Dr. R. O., az M. városi Rendőrkapitányság panaszügyi koordinátor-helyettese 2012. szeptember 11-én hivatalos feljegyzést készített a panaszos igazoltatását fogatosító r. zls.-sal. A r. zls. elmondta, hogy kollégája (r. örgy.) az igazoltatás megkezdése előtt közölte a jelenlévőkkel, hogy a be nem jelentett demonstráció miatt a gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértésének a gyanúja merült fel velük szemben. Ennek következtében eljárás megindítását kezdeményezik, melyhez szükséges a szervező megállapítása és a jelenlévők igazoltatása. Elmondása szerint a r. örgy. az igazoltatás megkezdése előtt a napszaknak megfelelően köszönt, bemutatkozott és azonosítószámát is közölte.

A r. zls. emlékezete szerint neki a jelenlévők közül senki nem mutatott be sajtóigazolványt, de azt nem tudta megmondani, hogy esetleg kollégáinak mutatott-e valaki igazolványt. Azt azonban egyértelműen kijelentette, hogy a jelenlévők közül senki nem viselt olyan ruházatot, mellényt, vagy egyéb ruházatot, melynek jellegéből arra következtethettek volna, hogy sajtós is megjelent a helyszínen. Ezt támasztotta alá az is, hogy senkinél nem volt olyan jellegű technikai eszköz, amely hivatalos sajtóorgánum, televízió vagy rádió jelenlétére utalt volna.

Az igazoltatást követően a jelenlévőket felszólították a be nem jelentett demonstráció felhagyására, melynek hatására a résztvevők távoztak.

A rendőri intézkedés során a panaszost nem akadályozták semmiben, mivel arra sem merült fel adat, hogy ő munkavégzés miatt tartózkodna a helyszínen.

7) A megindított szabálysértési eljárással kapcsolatban az M. városi Rendőrkapitányság, mint szabálysértési hatóság 2012. július 5-ei levelében megkereséssel éltek a B. városi Rendőrkapitányság felé. Felkérték arra, hogy tanúként hallgassák meg a panaszost arra vonatkozóan, hogy ki volt a rendezvény szervezője, ki értesítette őt a rendezvény helyéről, idejéről, illetve honnan szerzett tudomást P. A. A. magánszemély kilakoltatásáról. Arra is megkérték a B. városi Rendőrkapitányságot, hogy térjenek ki arra, hogy a demonstrációt megelőzően ki hívta fel a panaszos figyelmét arra, hogy egyen pólót viseljen és transzparenst vigyen magával. Amennyiben a meghallgatás során megállapítást nyer, hogy a panaszos volt a rendezvény szervezője, nyilvánítsák őt eljárás alá vont személlyé.

8) A Testület rendelkezésére áll a panaszos idézéséről kiállított dokumentum, melyben szerepel, hogy a panaszost tanúként kívánja meghallgatni a B. városi Rendőrkapitányság.

9) Az illetékes rendőrkapitányság megküldött egy internetes weboldalon található „otthonvédő riport” elnevezésű cikket, melyet 2012. június 12-én közölt az „Egységes Magyarország Mozgalom Otthonvédő csoport” a szóban forgó árverésről. A kérdéses cikk szerzője, F. A. szerint a rendőrség „egy nyilvánvalóan törvénytelen eljárást védett”. Az írásból kiderül, hogy a Szabad Riport szerkesztőség ügyeletét 2012. június 10-én késő este értesítették, hogy másnap árverés lesz. Másnap 13 órakor tucatnyi „otthonvédő” gyűlt össze a végrehajtói iroda előtt, hogy megakadályozzák az árverést. A cikk is megemlíti, hogy a megjelentek kifeszítettek egy hatalmas molinót, rajta „Állítsátok meg a kilakoltatásokat!” felirattal. Az események ismertetése során kitérnek arra, hogy a rendőrök megjelenését követően az egyik r. őrnagy bement beszélni a végrehajtói irodába, majd az „otthonvédőket” tájékoztatta az elhangzottakról. A rendőrök a demonstráció szervezőjét keresték, azonban a megjelentek állították, semmiféle demonstráció nincs folyamatban, de ha már annak is

nevezik, az spontán demonstráció. A cikk szerint ekkor a rendőr közölte a megjelentekkel, hogy a demonstráció engedély nélkül folyik, ezért mindenkit igazoltatnak „és mindenkit jól fel fognak jelenteni”. A jelenlévő sajtó képviselőit is igazoltatták. Az árverésre aznap végül nem került sor.

A cikk után az „EMM Otthonvédők” fűztek megjegyzést a történetekhez, kiemelve, hogy a végrehajtás felfüggesztését elutasító végzés az árverés tervezett napján még nem is emelkedett jogerőre. A jogerős elutasító végzés előtt foganatosított árverés pedig törvénytelen lenne. Mindezek okán az EMM Otthonvédő csoportja ügyészségi vizsgálatot kezdeményez az ügyben.

A cikkhez számos fotó is készült. Egyiken jól látható egy nagyméretű transzparens, rajta az „Állítsátok le a kilakoltatásokat!” felirat, valamint egy halálfej és egy hiéna ábrái. Egy másik képen látható, amint valaki a kamerába mutatja F. A. „tudósítói igazolványát”, melyet a Szabad Riport internetes magazin számára állítottak ki. A háttérben három rendőr áll, az azonban nem derül ki a fényképből, hogy nekik volt-e tudomásuk a tudósítói igazolványról, a képen ugyanis láthatóan mással foglalkoznak, mint az igazolvány ellenőrzésével.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálata tárgyává tette a panaszos igazoltatását, adatainak lekérdezését, tudósítói tevékenységének állítólagos korlátozását, valamint a panaszos feljelentése kilátásba helyezésének jogszerűségét.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) VI. cikk (2) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez, a VIII. cikkben foglalt békés gyülekezéshez, IX. cikkének (2) bekezdése szerinti sajtószabadsághoz fűződő jogát, valamint XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület mindenekelőtt a panaszos gyülekezési jogának szempontjából vizsgálta az eseményt.

A panaszos beadványában előadta, hogy a tervezett árverésről – annak ellenére, hogy azt már korábban meghirdették nyilvános formában – csak aznap szerzett tudomást, mikor őt B. B. magánszemély értesítette arról, hogy az árverésre meghirdetett házban egy idős, majdnem vak hölgy lakik. Véleménye szerint nem várható el egy tüntetés minden résztvevőjétől az, hogy előzetesen tájékozódjon arról, hogy az adott demonstrációt szabályosan, előzetesen bejelentették-e vagy sem.

Amint azt 75/2008. (V. 29.) AB határozatában az Alkotmánybíróság kifejtette, „a Gytv. [a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény] I. fejezetének rendelkezései – az Alkotmány 62. § (1) bekezdésének megfelelően – magukban foglalják a békés célú spontán, illetve gyors gyűlések szabadságát is. Tehát [...] a Gytv.-nek az Alkotmány 62. § (1) bekezdésével összhangban lévő értelmezéséből az következik, hogy a Gytv. 1. és 2. §-a alapján törvényes lehetőség van spontán (nem szervezett) békés gyülekezésekre, amelyeket a 6. § alapján nem lehet előzetesen bejelenteni.”

Az Alkotmánybíróság kifejtette: mind a valóban spontán (tehát „nem előre eltervezett és megszervezett módon [...], hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként” létrejövő), mind a rendezvényre okot adó esemény miatt rendkívül rövid időn belül megtartható rendezvények, mint „közéleti célú, békés megmozdulások az Alkotmány 62. § (1) bekezdésében elismert gyülekezési jog körébe tartoznak. [...] A gyülekezési jognak ez a felfogása illeszkedik az alkotmányos demokráciákkal szemben támasztott elvárásokhoz. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata a spontán és a gyors gyülekezéseket (*Eilversammlungen*) alkotmányos védelemben részesíti. Ezért a bejelentési kötelezettséget tartalmazó szabályozás a spontán gyűlésekre nem alkalmazható (BVerfGE 69, 344.; BVerfGE 85, 69.). [...] Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet e tárgykörben kibocsátott dokumentuma a gyülekezési jog lényeges elemének minősíti a spontán, illetve az azonnali demonstrációk lehetőségét. (OSCE/ODIHR *Guidelines for Drafting Laws Pertaining to the Freedom of Assembly*, chapter 5.3. Warsaw, December 2004.) Az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint önmagában a bejelentési kötelezettség nem korlátozza a gyülekezési jog lényegét (*Rassemblement Jurassien Unité kontra Svájc*, 8191/78. sz. 1979. október 10.), ugyanakkor a be nem jelentett, békés célú és lefolyású tüntetés azonnali rendőrségi felosztatása sérti az Egyezmény 11. cikkében biztosított gyülekezési szabadságot (*Oya Ataman kontra Törökország*, 74552/01. sz., 2006. december 5.).”

Összefoglalva tehát megállapítható, hogy főszabály szerint egy szervezett tüntetést a Gytv. 6. §-a alapján be kell jelenteni: „[a] közterületen tartandó rendezvény szervezését (...) legalább három nappal a rendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően kell bejelenteni. A bejelentési kötelezettség a rendezvény szervezőjét terheli”. A Szabs. tv. 189. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében gyülekezési joggal visszaélés szabálysértését követi el az, aki „a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó, szervezeten megvalósuló rendezvényt bejelentési kötelezettsége elmulasztásával szervez”. Ugyanakkor az azonnali demonstráció esetén a bejelentés megtehető három napon belül is a Szabs. tv. 189. § (5) bekezdése értelmében („[n]em valósul meg szabálysértés (...), ha a gyülekezési jogról szóló törvényben meghatározott határidő megsértésével, de a rendezvény szervezésének megkezdését követően haladéktalanul olyan rendezvény szervezését jelentik be, amelynek célja a résztvevők véleményének egy, a bejelentéshez képest három napon belül, előre nem láthatóan bekövetkezett vagy nyilvánosságra került eseménnyel összefüggő kinyilvánítása.”).

Más a helyzet a nem szervezett, tehát spontán tüntetések esetében, ahol ezen bejelentési kötelezettség nem alkalmazható. Annak eldöntése, hogy mi minősül spontán tüntetésnek, a Testület figyelemmel volt – az M. városi kapitányságvezető által is hivatkozott – alapvető jogok biztosának jelentésére. A jelentés a kétfajta gyülekezés közti elhatárolás szempontjából döntő jelentőséget tulajdonít annak körülményeire, így például arra, hogy a résztvevőket toborozzák-e, készültek-e transzparensok, van-e a tüntetésnek napirendje, stb.

A konkrét panaszügyben annak a kérdésnek az eldöntése vált szükségessé, hogy a rendőrség megalapozottan következtethetett-e arra, hogy a tüntetés szervezett volt, melynek következtében azt be kellett volna jelenteni. A rendelkezésre álló jelentésekből, internetes újságcikkből, valamint kép- és hangfelvételekből megállapítható, hogy a helyszínre egy nagy transzparensal érkeztek a résztvevők, valamint kisebb tábla is a birtokukban volt. Bár valóban nem mindenki hordott egyező felső-ruházatot, ketten biztosan ugyanolyan feliratú („Otthonvédők”) pólót viseltek. Ezekből, valamint abból, hogy többen már előző este tudomással bírtak a másnapra tervezett árverésről, a Testület véleménye szerint a rendőrök megalapozottan következtethettek arra, hogy a rendezvény szervezett volt.

A panaszost és társait igazoltatták, előállításukra azonban nem került sor. Ugyan a tüntetőket a rendőrök távozásra szólították fel, a demonstrálók maradtak egészen addig, amíg világossá nem vált, hogy az aznapi árverés elmarad. Nem került tehát sor a tüntetés azonnali feloszlására.

A fentiek következtében a Testület úgy ítéli meg, hogy a panaszos békés gyülekezéshez való jogát jogszerűen korlátozták.

2) A Testület ezt követően a panaszos igazoltatásának és adatai lekérésének jogszerűségét értékelte.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint „[a] rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani”. A Testület tehát ez alapján azt értékelte, hogy a közrend és közbiztonság érdekében történő igazoltatás a rendőrség által hivatkozott és tapasztalt szabálysértési gyanú miatt jogszerű volt-e.

Itt kell rögzíteni azt, hogy az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint nem tartozik a Testület hatáskörébe a szabálysértési felelősség vizsgálata. Egyúttal szükséges visszautalni a Testület korábbi gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. szabálysértés vagy bűncselekmény gyanújára) hivatkozik, a Testület – az adott cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel, jelen esetben az igazoltatással megvalósult jogkorlátozásra.

a) A panaszos igazoltatása kapcsán a Testület megjegyzi, hogy a szabálysértés megvalósítását a szabálysértési eljárás keretei között kell tisztázni, a rendőri intézkedés foganatosítása szempontjából elegendő a gyanúok meglétének megállapítása.

A Testület megítélése szerint – anélkül, hogy a panaszos magatartását szabálysértési szempontból minősítené – a panaszos helyszínen tartózkodása a közrend, közbiztonság védelme érdekében – figyelemmel a szabálysértés elkövetésének gyanújára is – indokoltá tette a panaszos igazoltatását.

A Testület ezért úgy ítéli meg, hogy a panaszos igazoltatása következtében személyes adatok védelméhez fűződő joga nem sérült.

b) A panaszos kifogásolta azt is, hogy az igazoltatás során az intézkedő rendőr személyes adatait rádióon keresztül leellenőrizte.

Ezzel összefüggésben a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 25. § (1) bekezdése kimondja: „[a]z igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. (...) Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési

információs rendszerben, illetőleg – szükség szerint – a személyi adat- és laccím nyilvántartásban, vagy az okmány-nyilvántartásban”. A rendelkezés tehát kötelezettségként írja elő a rendőr számára az igazoltatott személy adatainak ellenőrzését a Schengeni Információs Rendszerben és a körözési információs rendszerben, nem engedve az alól kivételt.

A hivatkozott rendelkezés alapján, valamint a panaszos igazoltatásának jogszerű voltára tekintettel a Testület megállapította, hogy a jogszabály által előírt rendszerekben való adatellenőrzéssel nem sérült a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő joga.

3) A panaszos álláspontja szerint elfogadhatatlan az, hogy vele, mint sajtóssal szemben kilátásba helyezték szabálysértési feljelentését amiatt, hogy a helyszínen tudósított. Véleménye szerint ez megfélemlítést célozta, valamint azt, hogy a kényesebb kérdésekről senki ne merjen tudósítani.

Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 5. §-a kimondja, hogy „a Magyarország területén élőknek, illetve a magyar nemzet tagjainak tájékozódáshoz és tájékoztatáshoz fűződő joga, illetve ezzel összefüggésben a demokratikus társadalmi nyilvánosság kialakulása és megerősödése kiemelkedő alkotmányos érdek”.

A Testület ehelyütt hivatkozik továbbá az Alaptörvény IX. cikkének (2) bekezdésére, mely kimondja, hogy Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

A panaszos elmondása szerint tudósítóként jelent meg a helyszínen, mint a „66 másodperc” sajtósa. Beadványában akként nyilatkozott, hogy ő közölte ebbéli szerepét az intézkedő rendőrökkel, ők azonban nem foglalkoztak ezzel. Az mindenesetre nem vitatott, hogy az eseményekről a „66 másodperc” készített videofelvételt, melyben őt nem akadályozták. Ezen túlmenően a történetekről internetes cikk, valamint képfelvételeket is készültek. A panaszos tudósítói munkáját a fentiek alapján nem lehetetlenítették el.

A rendőri jelentésekben és átiratokban ugyanakkor az szerepel, hogy a panaszos tudósítói minőségéről nem volt tudomásuk, részükre azt senki nem közölte, valamint annak semmiféle egyéb látható jelét nem tapasztalták.

Az ellentmondást a Testületnek nem sikerült a rendelkezésre álló információk birtokában feloldania, így nem volt lehetőség megállapítani, hogy a rendőrök tudtak-e a panaszos tudósítói minőségéről, és ennek tudatában helyezték-e kilátásba szabálysértési feljelentését.

Tekintettel arra, hogy a rendelkezésre álló információkból nem lehetett tisztázni, hogy tudtak-e, illetve tudhattak-e a rendőrök a panaszos tudósítói minőségéről, szabálysértési feljelentésének kilátásba helyezése kapcsán a Testület nem tudta megállapítani, hogy sérült-e a panaszos sajtószabadsághoz fűződő joga.

4) A panaszos végezetül kifogásolta, hogy a megjelentek személyes szerepe vizsgálata nélkül mindenkivel szemben szabálysértési feljelentést helyeztek kilátásba.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése értelmében az intézkedő rendőrnek kötelessége tájékoztatni az intézkedés alá vont személyt az intézkedés céljáról. Az Rtv. 24. §-a alapján pedig a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

Nem vitatottan a konkrét esetben az intézkedő rendőr azt a tájékoztatást adta, hogy a jelenlévők igazoltatását szabálysértési feljelentésük céljából végzi el.

A Szabs. tv. korábban már idézett rendelkezéséből kitűnik, hogy a gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértését csak a rendezvény szervezője követheti el, a résztvevők tehát nem. A kikerkező rendőrök a panaszos elmondása szerint érdeklődtek, hogy ki a gyülekezés szervezője, azonban a jelenlévők állították, hogy a tüntetés spontán alakult, így annak szervezője sincs. A Testület álláspontja szerint azonban a rendőrök, tekintettel az előre meghirdetett árverési időpontra, a néhány személy által viselt hasonló feliratú felső-ruházatra, valamint a transzparensre és táblára, joggal következtethettek arra, hogy a gyűlés nem spontán alakult ki, így annak szervezője is volt. Annak vizsgálata, illetve megállapítása, hogy a megjelentek közül ki tekinthető szervezőnek, a helyszínen nem volt lehetséges. A jelenlévők adatainak rögzítése emiatt elengedhetetlen volt, ugyanakkor feljelentéssel nyilvánvalóan nem élhettek mindenkivel szemben. Feljelentést értelemszerűen ismeretlen tettes ellen tettek a kikerkező rendőrök azzal, hogy a jelenlévők adatait későbbi tanúkenti kihallgatásukhoz kívánták felhasználni. A rendőri tájékoztatással ellentétben tehát a panaszossal szemben nem indult szabálysértési eljárás, szerepének tisztázása érdekében őt mindössze tanúként hallgatták meg.

A Testület hozzáteszi, hogy annak minden jogalapot nélkülöző kilátásba helyezése, hogy egy demonstráció – legyen az szabályosan bejelentett vagy sem – összes résztvevőjét feljelentik gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértése miatt, alkalmas arra, hogy a jelenlévőkre elbizonytalanító (az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatában „*chilling effect*”-nek nevezett) hatást gyakoroljon, és esetlegesen visszatartsa a résztvevőket attól, hogy a későbbiekben véleményüknek békés gyülekezéshez való jogukkal élve adjanak hangot. A konkrét esetben azonban a Testület figyelembe vette, hogy a téves tájékoztatás ellenére a panaszos és társai továbbra is a helyszínen maradtak, és onnan csak azt követően távoztak, hogy meggyőződtek arról, hogy az árverést aznap nem tartják meg.

Következésképpen az a téves tájékoztatás, hogy a panaszost feljelentik, a panaszos gyülekezési jogával összefüggésben csekély mértékben sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát.

IV.

A Testület az eset összes körülménye alapján úgy ítélte meg, hogy a nyilvánosan meghirdetett árverés elleni tüntetésre kikerkező panaszos békés gyülekezéshez való jogát jogszerűen korlátozták. Igazoltatása és adatainak lekérdezése szintén jogszerű volt, így nem sérült személyes adatok védelméhez fűződő joga. Az ellentmondásos állítások miatt a Testületnek nem állt módjában megállapítania, hogy sérült-e a panaszos sajtószabadsághoz fűződő joga. Ugyanakkor csekély mértékben sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga amiatt, hogy az intézkedést foganatosító rendőr tévesen közölte a panaszossal, hogy vele szemben szabálysértési feljelentést kezdeményez.

Minderre tekintettel a Testület állásfoglalását a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki, és az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdése szerint a panasz áttételéről döntött.

Budapest, 2013. augusztus 28.

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZBÍRSÁG